

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

กระเทียมเป็นพืชเศรษฐกิจที่กำลังมีบทบาทสำคัญไม่น้อยในปัจจุบัน นอกจากเป็นเครื่องปรุงที่ใช้ประกอบอาหารประจำวันของคนไทยแทบทุกครัวเรือนแล้ว กิจการเกี่ยวกับกระเทียมยังส่งเสริมอาชีพของคนไทยหลายกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการใช้แรงงานด้านการผลิต เริ่มตั้งแต่การปลูก การเก็บเกี่ยว การค้าส่ง จนถึงการกระจายสู่ผู้บริโภคในลักษณะการค้า ความสำคัญของกระเทียมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและประชากรทรานถึงคุณภาพชีวิตอันน่าประการของกระเทียม เกษตรกรในภาคเหนือหลายจังหวัดและภาคตะวันออกเฉียงเหนือบางจังหวัดเพาะปลูกกระเทียมเป็นอาชีพ โดยหวังที่จะได้รับรายได้อันจะช่วยให้การครองชีพและฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น ซึ่งกระเทียมก็เป็นพืชที่ทำรายได้ให้แก่เกษตรกรเป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าจะยังต้องมีการปรับปรุงเกี่ยวกับผลผลิตต่อไร่และคุณภาพของกระเทียมให้ดีกว่าเดิมก็ตาม

ในการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ กระเทียมมีการเพาะปลูกกันโดยทั่วไปทุกภาค แต่ปลูกมากเป็นการค้าที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ผลผลิตกระเทียมของประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงในแต่ละปีเนื่องมาจากสภาพดินฟ้าอากาศและการคาดคะเนด้านราคาของเกษตรกร หากปีใดกระเทียมมีราคาสูงจะจูงใจให้เกษตรกรเพิ่มพื้นที่เพาะปลูก ซึ่งทำให้ผลผลิตของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น และหากปีใดราคาตกต่ำเกษตรกรก็จะลดเนื้อที่เพาะปลูกลง อันเป็นผลให้ผลผลิตรวมลดลงด้วย ส่วนในด้านผลตอบแทนในการลงทุนทำไร่กระเทียมนั้น พบว่าถ้าผู้ผลิตกระเทียมเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรจะได้รับผลตอบแทนสูงกว่าผู้ผลิตที่ไม่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร เนื่องจากการผลิตกระเทียมของเกษตรกรในฐานะเอกชนมีปัญหาด้านการผลิตและการตลาดหลายประการดังต่อไปนี้ คือ

ปัญหาด้านการผลิต

1. เกษตรกรประสบปัญหาด้านเงินทุนหมุนเวียน ในการผลิตจึงต้องกู้เงินจากพ่อค้าหรือ

เจ้าหน้าที่เงินกู้ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงเมื่อคำนึงถึงดอกเบี้ยเงินกู้

2. ต้นทุนการผลิตสูงเนื่องจากปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช วัสดุ การเกษตร มีราคาสูงขึ้นและหากเกษตรกรไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจะต้องซื้อปัจจัยการผลิตเหล่านี้จากพ่อค้าในราคาที่สูงกว่าราคาที่สหกรณ์การเกษตรขายให้แก่สมาชิก ไม่ว่าจะซื้อเป็นเงินสดหรือเงินเชื่อ

ปัญหาด้านการตลาด

1. ราคาขายกระเทียมไม่มีเสถียรภาพแปรปรวนไปตามฤดูกาลที่ผลผลิตออกสู่ตลาดมากหรือน้อย และเกษตรกรส่วนใหญ่จะขายผลผลิตทันทีหลังเก็บเกี่ยว เนื่องจากมีความจำเป็นต้องใช้เงิน
2. การซื้อขายกระเทียมจากแหล่งผลิตถึงผู้บริโภคผ่านคนกลางหลายขั้นตอน และมีการกักตุนเก็งกำไรทำให้ราคาที่เกษตรกรได้รับอยู่ในระดับต่ำ
3. การตลาดของเกษตรกรไม่มีระบบ ขาดอำนาจในการต่อรอง กล่าวคือ เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่ม การขายมักจะเป็นในลักษณะต่างคนต่างขาย ดังนั้นราคากระเทียมที่เกษตรกรขายได้จึงถูกกำหนดโดยพ่อค้าคนกลาง
4. ขาดวิธีการเก็บรักษาผลผลิตที่ดี ประกอบกับฐานะทางการเงินของเกษตรกรไม่เอื้ออำนวยให้เก็บรักษากระเทียมสดไว้ให้เป็นกระเทียมแห้งเพื่อรอการจำหน่ายในช่วงที่ราคาตลาดของกระเทียมสูงขึ้น เกษตรกรส่วนใหญ่มักจะอยู่ในภาวะจำยอมต้องขายกระเทียมสดแม้ราคาจะต่ำก็ตาม

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อการวิจัยในเรื่องอัตราผลตอบแทนการลงทุนทำไร่กระเทียมขนาดใหญ่มีดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะและวิธีการทำไร่กระเทียมในภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาบทบาทของสถาบันเกษตรกรต่อการผลิตกระเทียมของสมาชิก
3. เพื่อศึกษาการตลาดของกระเทียม
4. เพื่อศึกษารายได้และต้นทุนการทำไร่กระเทียมขนาดใหญ่
5. เพื่อศึกษาอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนทำไร่กระเทียมขนาดใหญ่ของเกษตรกร
ในฐานะเอเจนเปรียบเทียบกับสมาชิกสหกรณ์การเกษตร
6. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้ผลิตกระเทียมและเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพื่อขจัดปัญหา

ขอบเขตของการศึกษา

1. เนื่องจากกระเทียมเป็นพืชอากาศหนาว จึงปลูกได้ผลดีในภาคเหนือตอนบน จากการศึกษาเนื้อที่เพาะปลูกและผลผลิตของกระเทียมเป็นรายจังหวัดและเขตเกษตรเศรษฐกิจ ปี 2524/25 สรุปได้ว่าแหล่งผลิตกระเทียมที่สำคัญคือเขตเกษตรเศรษฐกิจที่ 10 ซึ่งจังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำพูน และพะเยา มีพื้นที่เพาะปลูกถึง 80.99% ของพื้นที่ เพาะปลูกทั้งประเทศ และผลผลิตของจังหวัดเชียงใหม่กับจังหวัดลำพูนเพียง 2 จังหวัด ให้ผลผลิตถึง 72% ของผลผลิตทั้งประเทศ¹ ดังนั้นในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยจึงใช้แหล่งปลูกกระเทียม ในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นแหล่งผลิตที่ได้ผลผลิตมากกว่าครึ่งหนึ่งของผลผลิต กระเทียมทั้งประเทศ เป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ
2. คำว่าไร่นาขนาดใหญ่ที่ใช้เป็นตัวอย่างศึกษาในวิทยานิพนธ์นี้ คือขนาด 5 ถึง 12 ไร่
3. ตัวเลขต้นทุนและรายได้ที่แสดงในบทที่ 5 เป็นตัวเลขปี 2525/26 เนื่องจาก ฤดูกาลปลูกกระเทียมอยู่คาบระหว่างปี
4. กระเทียมที่ใช้ปลูกนั้น แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ กระเทียมต้น (Leek) และ กระเทียมหัว (Garlic) คำว่ากระเทียมในการศึกษาวิจัยนี้ หมายถึงเฉพาะกระเทียมหัวเท่านั้น ไม่รวมถึงกระเทียมต้น

วิธีการดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ โดยมี ขั้นตอนในการศึกษาค้างนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสอบถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และชาวไร่กระเทียม สังเกตการณ์จากสภาพที่เป็นจริงทั้งการเพาะปลูก การขนส่ง การซื้อขาย และโดยการสำรวจ ด้วยแบบสอบถาม
2. ข้อมูลทุติยภูมิ ค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้แก่ กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตร และสหกรณ์

¹ศูนย์สถิติการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, "รายงานผลการสำรวจเนื้อที่ เพาะปลูกและผลผลิตกระเทียมปีเพาะปลูก 2524/25", (เอกสารสถิติการเกษตร เลขที่ 169), หน้า 4

กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ภาคเหนือ
 สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน
 สถานีทดลองพืชไร่แม่โจ้
 สำนักงานเกษตรจังหวัด เชียงใหม่
 สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำพูน กระทรวงพาณิชย์
 กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 สหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอในจังหวัด เชียงใหม่และลำพูน
 สำนักงานพาณิชย์จังหวัด เชียงใหม่ กระทรวงพาณิชย์
 กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์
 กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ช่วยให้ผู้สนใจลงทุนทำไร่กระเทียมได้ทราบถึงวิธีการปลูกกระเทียม
2. ช่วยให้ผู้สนใจลงทุนทราบถึงปัญหาด้านการผลิตและด้านการจำหน่าย ตลอดจนแนวทางในการแก้ปัญหา
3. ช่วยให้ผู้สนใจลงทุนทราบถึงบทบาทความช่วยเหลือของสหกรณ์การเกษตรในด้านการผลิตกระเทียมที่ให้แก่สมาชิก
4. ช่วยให้ผู้สนใจลงทุนทราบถึงอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนทำไร่กระเทียมขนาดใหญ่
5. ช่วยให้ผู้สนใจลงทุนทราบถึงอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนทำไร่กระเทียมของเกษตรกรในฐานะ เอกชนและของ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร
6. ช่วยให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตรได้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ในด้านการเพาะปลูก เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือและกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ทราบถึงอุปสรรคข้อขัดข้องในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร เพื่อแก้ไขปรับปรุงและให้ความสนับสนุน